

İYİ UYGULAMA REHBERİ**Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:****İKLİMLE BAĞLANTILI FİNANSAL RİSKLERİN YÖNETİMİNE İLİŞKİN
REHBER****BİRİNCİ KISIM****Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar****Amaç, Dayanak ve Kapsam**

1. Bu Rehberin amacı, 11/7/2014 tarihli ve 29057 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmeliğin “Risk yönetiminin amacı ve risk yönetim sisteminin tesisi” başlıklı 35 inci maddesi çerçevesinde, bankaların maruz kaldıkları veya kalacakları iklimle bağlantılı finansal risklerini etkili bir şekilde yönetebilmelerini teminen oluşturulacak ve/veya yürütülecek politika, süreç ve faaliyetler ile üst yönetim de dâhil olmak üzere bankadaki görev ve sorumluluklara ilişkin iyi uygulamalara esas teşkil edecek ilkelerin belirlenmesidir.

2. Bu Rehber, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 93 üncü maddesine ve 22/7/2006 tarihli ve 26236 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi uygulama rehberleri” başlıklı 7/A maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

3. Bu Rehberdeki ilkeler, bankaların büyüklüğü, kurumsal yapıları ve faaliyetlerinin kapsamı ve karmaşıklığı dikkate alınarak orantılı bir şekilde uygulanır.

4. Bankalar, aktarım kanalları, ekonomi ve finans sektörü üzerindeki etkisinin karmaşıklığı, iklim değişikliğine ilişkin belirsizlikler, fiziksel riskler ve geçiş riskleri arasındaki olası etkileşimler de dâhil olmak üzere, iklimle bağlantılı finansal risklerin kendine özgü özelliklerini dikkate almalıdır.

Tanımlar

5. Bu Rehberde yer alan;

- a) Aktarım kanalları: Fiziksel risk ve geçiş riski faktörlerinin; borçlunun ödeme gücü, varlık ve teminat değerlemeleri veya makroekonomik faktörler aracılığıyla, doğrudan veya dolaylı olarak, banka mali bünyesini etkileyerek finansal riskleri doğuran nedensellik bağlantısını,
- b) Akut riskler: İklim değişikliğinin sonucu olarak şiddeti giderek artan ve etkisini kısa süre içinde gösteren dolu, sel, toprak kaymaları ve orman yangını gibi doğa ile bağlantılı faktörlerden kaynaklanan fiziksel riskleri,

- c) Dolaylı etkiler: Kronik risklerden kaynaklanan çölleşme, su kıtlığı, toprak kalitesinin bozulması gibi çevreyi, ekonomiyi ve insan hayatını olumsuz etkileyen gelişmeleri,
- ç) Fiziksel riskler: İklim değişikliğinden kaynaklanan doğa olaylarının etkisi nedeniyle ortaya çıkan akut ve kronik riskleri,
- d) Geçiş riskleri: Düşük karbon ekonomisine uyum sürecinde ulusal veya uluslararası politika, düzenleme, teknoloji ve müşteri duyarlılığının değişikliği gibi faktörlerden kaynaklanan riskleri,
- e) İklimle bağlantılı finansal riskler: Fiziksel risk ve geçiş riski faktörlerinin; borçlunun ödeme gücü, varlık ve teminat değerlemeleri veya makroekonomik faktörler aracılığıyla, doğrudan veya dolaylı olarak, banka mali bünyesini etkilemesi sonucunda bankaların maruz kaldığı finansal riskleri,
- f) İklimle bağlantılı risk faktörleri: Fiziksel risk ve geçiş riskini oluşturan faktörleri,
- g) Kronik riskler: İklim koşullarındaki uzun vadeli değişimler sonucu oluşan ortalama hava sıcaklıklarının artması, yağış düzeninin değişmesi, deniz seviyesinin yükselmesi gibi etkisi zamana yayılan faktörlerden kaynaklanan fiziksel riskleri,
- ğ) Üst düzey yönetim: Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan üst düzey yönetimi,
- h) Üst yönetim: Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan üst yönetimi,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM

İklimle Bağlantılı Finansal Risklerin Yönetimi İçin İlkeler

Kurumsal yönetim

İlke 1- Bankalar, iklimle bağlantılı risk faktörlerinin bankanın faaliyetleri ve faaliyetlerin yürütüldüğü ortamlar üzerindeki potansiyel etkisini anlamak ve değerlendirmek amacıyla etkin bir süreç geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bankalar, farklı zaman dilimlerinde ortaya çıkabilecek iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri dikkate almalı ve bu riskleri iş stratejilerine ve risk yönetimi çerçevelerine dâhil etmelidir.

6. Bankalar, iş stratejilerini geliştirirken ve uygularken önemli fiziksel risk ve geçiş riski faktörlerini dikkate almalıdır. Söz konusu risklerin kısa, orta ve uzun vadede bankanın iş modeline etkisi ile bu risklerin bankanın hedeflerine ulaşma kabiliyetine olası etkileri değerlendirilmelidir. İklimle bağlantılı risk faktörlerinin bir sonucu olarak bankanın faaliyet gösterdiği ekonomik ve finansal ortam ile rekabet ortamında meydana gelen yapısal değişiklikler sebebiyle maruz kaldığı riskler de dikkate alınmalıdır. Üst yönetim, sürecin ilgili aşamalarına dâhil edilmeli ve yönetim kurulu tarafından belirlenen yaklaşım bankanın yöneticilerine ve çalışanlarına açık bir şekilde iletilmelidir.

7. Bankanın üst yönetimi, iklimle bağlantılı önemli finansal risklerin bankanın iş stratejisine ve risk yönetimi çerçevesine dâhil edilmesinin; bankanın iş ve risk stratejileriyle, hedefleriyle, değerleriyle ve uzun vadeli çıkarlarıyla uyumlu olması gereken ücretlendirme politikalarında değişiklik yapılmasını gerektirip gerektirmeyeceğini değerlendirmelidir.

8. Bankaların risk yönetimi çerçevesi, iklimle bağlantılı olarak belirlenen amaç ve hedefleriyle tutarlı olmalıdır. Bu kapsamda üst yönetim, banka stratejilerinin ve risk iştahının iklimle bağlantılı olarak kamuya açıklanan stratejiler ve taahhütlerle tutarlı olmasını sağlamalıdır.

İlke 2- Bankanın üst yönetimi, iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetimi için üyelerin ve/veya komitelerin sorumluluklarını açık bir şekilde belirlemeli ve iklimle bağlantılı finansal riskleri etkili bir şekilde gözetmelidir. Üst yönetim, bankanın organizasyonel yapısında iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetimine ilişkin sorumlulukları belirlemelidir.

9. İklime bağlantılı önemli finansal risklerin bankanın stratejisinin ve risk yönetimi çerçevesinin bir parçası olarak uygun şekilde değerlendirilmesini sağlamak amacıyla iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetimine ilişkin politikalar yönetim kurulu tarafından onaylanır. Politikada yönetim kurulu üyelerinin ve/veya komitelerin iklimle bağlantılı finansal riskleri yönetme konusundaki sorumlulukları açıkça belirlenmelidir.

10. Bankalar, üst yönetimin iklimle bağlantılı finansal riskler konusunda yeterli bilgiye sahip olmasını ve üst düzey yönetimin bu riskleri yönetmek için yeterli düzeyde beceri ve deneyime sahip olmasını sağlamalıdır. Bankalar gerektiğinde, banka içi eğitim vermek veya uzman kuruluşlarla iş birliği yapmak suretiyle üst yönetimin iklimle bağlantılı konularda yeterli bilgiye sahip olmasını sağlamalı ve kurumsal kapasitelerini geliştirmelidir.

11. Bankalar, iklimle bağlantılı finansal risklerin tespit edilmesi ve yönetilmesi ile ilgili yetki ve sorumlulukları açık bir şekilde belirlemeli ve ilgili fonksiyonların ve iş birimlerinin iklimle bağlantılı finansal risklerin yönetimine ilişkin sorumluluklarını etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için yeterli kaynağa ve uzmanlığa sahip olmalarını sağlamalıdır. Bu konuya özgü birimlerin kurulması halinde, bu birimlerin sorumlulukları ve mevcut yönetim yapısıyla etkileşimleri açıkça belirlenmelidir.

İlke 3- Bankalar iklimle bağlantılı finansal risklerin etkili bir şekilde yönetilmesini sağlamak için banka genelinde uygulanacak politikaları, prosedürleri ve kontrolleri belirlemelidir.

12. İklime bağlantılı önemli finansal risklerin yönetimi, ilgili tüm fonksiyonlar ve iş birimlerinin politikalarına, süreçlerine ve kontrollerine dâhil edilmelidir.

İç sistemler

İlke 4- Bankalar iklimle bağlantılı önemli finansal risklerin sağlam, kapsamlı ve etkili bir şekilde tespit edilmesini, ölçülmesini ve azaltılmasını sağlamak amacıyla iklimle bağlantılı finansal riskleri üçlü savunma hattı boyunca iç sistemlerine dâhil etmelidir.

13. İç sistemler kapsamında, üçlü savunma hattı boyunca iklimle bağlantılı sorumlulukların açık tanımlarını, bu sorumlulukları yerine getirecek yetkililerini ve raporlama süreçlerini içermelidir.

14. Birinci savunma hattında, müşteri edinimi, kredi başvurusu, kredi tahsisi, yeni ürün veya iş onayı gibi süreçlerde, devam eden müşteri ilişkilerinde ve müşteriye ilişkin izleme faaliyetlerinde iklimle bağlantılı risk değerlendirmeleri yapılması esastır. Birinci savunma hattındaki personel, iklimle bağlantılı finansal risklerin ortaya çıkma ihtimalini tespit edebilmek için yeterli bilgiye ve farkındalığa sahip olmalıdır.

15. İkinci savunma hattında yer alan risk yönetimi fonksiyonu, birinci savunma hattından bağımsız olarak iklimle bağlantılı finansal risklerin değerlendirilmesinden ve izlenmesinden sorumlu olmalıdır. Bu kapsamda, birinci savunma hattı tarafından yapılan ilk değerlendirme sorgulanmalı, ikinci savunma hattında yer alan uyum fonksiyonunca da geçerli kural ve düzenlemelere uyulması sağlanmalıdır.

16. Üçüncü savunma hattı olarak iç denetim fonksiyonu, metodoloji, iş ve risk profilindeki değişikliklerin yanı sıra iklimle bağlantılı finansal risklere ilişkin temel veri kalitesindeki değişiklikleri de dikkate alarak iç kontrol çerçevesi ile risk yönetimi çerçevesinin kalitesi ve etkililiği konusunda bağımsız bir inceleme ve tarafsız güvence sağlamalıdır.

Sermaye ve likidite yeterliliği

İlke 5- Bankalar iklimle bağlantılı finansal riskleri tanımlamalı, sayısal olarak ölçmeli ve önemli olarak değerlendirenleri, uygun olduğu ölçüde stres testlerini de kapsayacak şekilde içsel sermaye ve likidite yeterliliği değerlendirme süreçlerine dâhil etmelidir.

17. Bankalar, sermaye planlamalarında iklimle bağlantılı gerçekleşebilecek finansal risklerin sermaye gereksinimleri üzerindeki etkisini dikkate alacak süreçler geliştirmelidir. Bankalar, zaman içinde önemli olabilecek ve özkaynaklarını risk türleri bazında olumsuz etkileyebilecek iklimle bağlantılı finansal riskleri, içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecine dâhil etmelidir.

18. Bankalar, hem olağan koşullar hem de şiddetli ancak makul senaryoları içeren stres koşulları altında, iklimle bağlantılı finansal risklerin net nakit çıkışları ve likidite tamponları üzerindeki etkisini değerlendirmelidir. Bankalar, likiditelerini olumsuz etkileyebileceğini ve ilgili zaman dilimi içerisinde önemli hale gelebileceğini değerlendirdikleri iklimle bağlantılı finansal riskleri, içsel likidite yeterliliği değerlendirme sürecine dâhil etmelidir.

19. Zaman içinde önemli olabileceği değerlendirilen iklimle bağlantılı finansal risklerin, içsel sermaye ve likidite yeterliliği değerlendirme süreçlerinde dikkate alınmasında; bu risklerden bankanın iş modeli, risk profili ve iş stratejisi ile ilgili olanların stres testlerine dâhil edilmesi gerekmektedir.

20. İkl mle bağlantılı finansal risklerin analizinde kullanılan metodoloji zaman içinde geliştikçe, veri kalitesi ve çeşitliliği arttıkça, anılan risklerin bankanın içsel sermaye ve likidite yeterlilik değerlendirme süreçlerine dinamik ve gelişen bir yaklaşımla dâhil edilmesi gerekebilecektir. Bu amaçla, bankalar risk değerlendirme süreçlerinde aşağıdaki hususları göz önünde bulundurmalıdır:

- a) Bankanın mali bünyesini önemli ölçüde bozabilecek iklimle bağlantılı risk faktörlerini tespit etmek.

- b) İklimle bağlantılı finansal risklere maruz kalma durumunu ölçmek için temel risk göstergeleri ve ölçütleri geliştirmek.
- c) İklimle bağlantılı finansal riskler ile kredi ve likidite riskleri gibi, finansal risk türleri arasındaki bağlantıları değerlendirmek.

Risk yönetimi süreci

İlke 6- Bankalar özkaynak ve likidite düzeyleri dâhil, finansal durumlarını önemli ölçüde etkileyebilecek iklimle bağlantılı finansal risklerin tamamını tespit etmeli, izlemeli ve yönetmelidir. Bankalar, risk iştahı ve risk yönetimi çerçevelerinin iklimle bağlantılı maruz kaldıkları veya kalabilecekleri tüm önemli finansal riskleri dikkate almasını sağlamalı ve bankalar bu riskleri tespit etmek, ölçmek, izlemek ve yönetmek için güvenilir bir yaklaşım oluşturmalıdır.

21. Bankanın üst yönetimi, iklimle bağlantılı önemli finansal risklerin bankanın risk iştahı çerçevesinde açıkça belirlenmesini ve dikkate alınmasını sağlamalıdır.

22. Bankalar, risk yönetimi çerçevelerinin tüm önemli risklerin bütüncül bir bakış açısıyla dikkate alınması gerektiğini göz önünde bulundurarak iklimle bağlantılı finansal riskleri kapsamlı ve düzenli olarak değerlendirmeli, önemlilik için net tanımlar ve eşikler belirlemelidir. İklimle bağlantılı finansal risklerin, özellikle faaliyet kolu, sektör ve coğrafi bölge kaynaklı yoğunlaşma risklerini de içermesine dikkat edilmelidir. Bankalar diğer önemli risklerde olduğu gibi, iklimle bağlantılı önemli finansal risklerin etkili şekilde yönetilmesi için; olağan risk izleme sistemlerine ve tespit edilen sorunlar hakkında ilgili üst birimlerin bilgilendirilmesi süreçlerine uygun temel risk göstergeleri geliştirmelidir.

23. Bankalar kredi riski, piyasa riski, likidite riski, operasyonel risk ve diğer riskler içerisinde maruz kaldıkları iklimle bağlantılı önemli finansal risklerin azaltımına yönelik, uygun olduğu hallerde içsel risk limitleri oluşturmak gibi, gerekli tedbirleri almalıdır.

24. Bankalar iklimle bağlantılı finansal risklerin diğer finansal riskler üzerindeki etkisinin belirlenmesine yönelik aktarım kanallarına ilişkin gelişmeleri izlemeli ve ilave aktarım kanallarının belirlenmesi durumunda risk faktörlerinin diğer finansal riskler üzerindeki etkilerini tespit etmeye ve mümkün olduğunca yönetmeye çalışmalıdır.

İzleme ve raporlama

İlke 7- İklimle bağlantılı finansal riskler, risk verisi toplama ve içsel risk raporlama uygulamalarında dikkate alınmalıdır. Bankalar üst yönetimin, etkili karar alabilmesini teminen içsel raporlama sistemlerinin, iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri izleme ve bunlara ilişkin zamanında ve doğru bilgi üretme kapasitesine sahip olmasını sağlamalıdır.

25. Bankaların risk verisi toplama süreçleri, maruz kalınan risklerin, risk yoğunlaşmalarının ve ortaya çıkan risklerin belirlenmesini ve raporlanmasını kolaylaştırmak amacıyla, iklimle bağlantılı finansal risk verisinin toplanmasını içermelidir. Bankalar, konsolidasyona tabi ortaklıkları genelinde iklimle bağlantılı finansal risk verisini toplayan ve bir araya getiren veri yönetimi sistemleri ve bilgi sistemlerine sahip olmalı ve toplulaştırılan verinin doğru ve güvenilir olmasını sağlayan süreçler oluşturmalıdır. Bankalar, iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri değerlendirmek amacıyla gerekli veriyi belirlemeyi, toplamayı, temizlemeyi ve

merkezileştirmeyi mümkün kılmak için veri altyapısına yatırım yapmalı ve uygun durumlarda mevcut sistemlerini geliştirmelidir.

26. Bankalar, geçiş stratejilerini ve risk profillerini daha iyi anlamak için müşteriler ve karşı taraflarla aktif olarak iletişim kurmalı ve mümkün olduğu ölçüde ek veri toplamalıdır. İklimle bağlantılı finansal riskler ile ilişkili güvenilir veya karşılaştırılabilir verinin mevcut olmadığı durumlarda, içsel raporlamalarında bir ara adım olarak makul varsayımlara dayalı temsili veri alternatif olarak kullanılabilir.

27. Raporlamalar zamanında yapılmalı ve raporlar düzenli olarak güncellenmelidir. Bankalar, iklimle bağlantılı finansal risklerin değişen doğasını da göz önünde bulundurarak, içsel risk raporlarını güncellemek için uygun zaman aralıkları belirleyebilir.

28. Bankalar, iklimle bağlantılı finansal riskleri değerlendirmek, izlemek ve raporlamak için niteliksel ve/veya niceliksel ölçütler veya göstergeler geliştirmelidir. İklimle bağlantılı risk verisinin değerlendirilmesini kısıtlayan durumlar içsel raporlamalar kapsamında açıklanmalıdır.

Kredi riskinin kapsamlı yönetimi

İlke 8- Bankalar iklimle bağlantılı risk faktörlerinin kredi riski üzerindeki etkisini dikkate almalı ve kredi riski yönetim süreçlerinin iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri dikkate almasını sağlamalıdır.

29. Bankalar, iklimle bağlantılı önemli kredi risklerini yönetmek üzere bu alana özel olarak açıkça belirlenmiş kredi politikalarına ve süreçlerine sahip olmalıdır. Kredi politikası ve süreçleri, iklimle bağlantılı önemli risk faktörlerinin kredi riski (karşı taraf kredi riski dâhil) üzerindeki etkilerini zamanında tespit etmeyi, ölçmeyi, değerlendirmeyi, izlemeyi, raporlamayı ve yönetmeyi veya azaltmayı amaçlayan ihtiyatlı politikaları ve süreçleri içermelidir. Bankalar, iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri kredi yaşam döngüsünün tamamına dâhil etmelidir. Kredi yaşam döngüsü kapsamında, müşteri durum tespit değerlendirmesini de içerecek şekilde müşteri edinimi süreçleri ve müşterilerin risk profilleri sürekli izlenmelidir.

30. Bankalar, iklimle bağlantılı finansal risklerle ilişkili risk türleri içindeki ve arasındaki yoğunlaşmaları tanımlamalı, ölçmeli, değerlendirmeli, izlemeli, raporlamalı ve yönetmelidir. Bankalar iklimle bağlantılı risklerin daha yüksek olduğu coğrafi bölge ve sektörlerle yönelik riskin yoğunlaşmasını değerlendirmek ve izlemek için ölçütler veya ısı haritaları kullanabilir.

31. Bankalar iklimle bağlantılı önemli kredi risklerini kontrol etmek veya en aza indirmek için çeşitli risk azaltma seçeneklerini değerlendirmelidir. Bu seçenekler arasında daha kısa vadeli kredilerin kullanılması, daha düşük kredi teminat oranları belirlenmesi veya varlık değerlemelerinde kullanılacak iskonto oranlarının daha ihtiyatlı bir şekilde uygulanması gibi kredilerin sınırlandırılmasına ve kısıtlanmasına ilişkin tedbirler getirilmesi, hedeflenen müşteri kredi tahsis kriterlerinin değiştirilmesi veya hedef müşteri kitlesiyle etkileşim kurulması yer alabilir. Bankalar, iş stratejileri veya risk iştahları ile uyumlu olmayan şirketlerden, sektörlerden, coğrafi bölgelerden veya ürün ve hizmet gruplarından kaynaklanan riskleri için limitler belirleyebilir veya bu risklere uygun risk azaltım teknikleri uygulayabilir.

Piyasa riski, likidite riski, operasyonel risk ve diğer risklerin kapsamlı yönetimi

İlke 9- Bankalar iklimle bağlantılı risk faktörlerinin piyasa riski pozisyonları üzerindeki etkisini anlamalı ve iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri piyasa riski yönetim sistemleri ve süreçlerine dâhil etmelidir.

32. Bankalar, iklimle bağlantılı risk faktörlerinin portföylerinde yer alan finansal araçların değerini nasıl etkileyebileceğini belirlemeli, portföylerindeki zarar olasılığını ve artan oynaklığı değerlendirmeli ve bu etkileri kontrol etmek veya azaltmak için gerekli süreçleri oluşturmalıdır.

33. Piyasa riski kapsamında, iklimle bağlantılı finansal risklerin alım satım hesaplarıyla olan ilişkisini daha iyi anlamak ve değerlendirebilmek amacıyla ani şok içeren senaryo analizleri kullanılabilir. Bu tür bir senaryo, örneğin iklimle bağlantılı risklere maruz kalan varlıkların likiditesindeki değişkenliklere ve riske konu varlıkların makul bir şekilde elden çıkarılabilme hızındaki değişkenliklere ilişkin varsayımları dikkate alabilir.

34. Bankalar iklimle bağlantılı finansal risklerin piyasa değeri üzerindeki etkisini değerlendirirken, riskten korunma araçlarının mevcudiyetinin ve bunların fiyatlamasının düzensiz geçiş ihtimali dahil olmak üzere farklı iklim ve geçiş koşullarında nasıl değişebileceğini göz önünde bulundurabilir.

İlke 10- Bankalar iklimle bağlantılı risk faktörlerinin likidite riski üzerindeki etkisini anlamalı ve likidite riski yönetim süreçlerinin iklimle bağlantılı önemli finansal riskleri dikkate almasını sağlamalıdır.

35. İklime bağlantılı finansal risklerin, net nakit çıkışları (kredi limitlerinin fazla kullanımı ve mevduat çekilişlerinin artması gibi) veya likidite tamponlarını oluşturan varlıkların değeri üzerindeki etkilerini değerlendirmelidir. Önemli ve uygun olduğu durumlarda, bankalar bu etkileri likidite tamponlarının kalibrasyonuna ve likidite riski yönetim çerçevelerine dâhil etmelidir.

İlke 11- Bankalar iklimle bağlantılı risk faktörlerinin operasyonel riskler üzerindeki etkisini anlamalı ve risk yönetimi süreçlerinin iklimle bağlantılı önemli riskleri dikkate almasını sağlamalıdır. Bankalar ayrıca iklimle bağlantılı risk faktörlerinin diğer riskler üzerindeki etkisini anlamalı ve önemli olduğu durumlarda bu riskleri hesaba katmak için gerekli önlemleri almalıdır. Bunlara stratejik risk, itibar riski ve yasal risklerinin yanı sıra iklime duyarlı yatırımlar ve işlerle ilgili kanuni sorumluluk risklerinde artışa yol açabilecek iklimle bağlantılı risk faktörleri de dâhil edilmelidir.

36. Bankalar, iklimle bağlantılı risk faktörlerinin önemli operasyonları sürdürme kabiliyetleri de dâhil olmak üzere genel olarak operasyonları üzerindeki etkisini değerlendirmelidir. Bankaların fiziksel risk faktörlerinin iş sürekliliğini nasıl etkileyebileceğini analiz etmeleri ve iş sürekliliği planlarını geliştirirken iklimle bağlantılı önemli riskleri dikkate almaları beklenmektedir.

37. Bankalar, iklimle bağlantılı risk faktörlerinin stratejik risk, itibar riski, yasal risk ve kanuni sorumluluk riski gibi diğer riskler üzerindeki etkisini değerlendirmeli ve önemli olduğu durumlarda bu tür riskleri risk yönetimi ve strateji belirleme süreçlerinin bir parçası olarak dikkate almalıdır.

Senaryo analizi

İlke 12- Bankalar, uygun olduğu ölçüde, iklimle bağlantılı olası gelişmeler karşısında iş modellerinin ve stratejilerinin dayanıklılığını değerlendirmek ve iklimle bağlantılı risk faktörlerinin genel risk profillerine etkisini belirlemek amacıyla stres testi de dâhil olmak üzere, senaryo analizinden faydalanmalıdır. Bu analizlerde ilgili zaman aralığı boyunca fiziksel riskler ve geçiş riskleri; kredi riski, piyasa riski, likidite riski ve operasyonel risk yaratan etkenler olarak değerlendirilmelidir.

38. Senaryo analizinin hedefleri, bankanın üst yönetimi tarafından belirlenen iklimle bağlantılı finansal risk yönetimi hedeflerini yansıtmalıdır. Bu hedeflere ilişkin örneklere aşağıda yer verilmektedir:

- a) İklim değişikliğinin ve düşük karbonlu ekonomiye geçişin, bankanın stratejisi ve iş modelinin dayanıklılığı üzerindeki etkilerinin araştırılması.
- b) Bankanın karşı karşıya olduğu iklimle bağlantılı risk faktörlerinin belirlenmesi.
- c) İklimle bağlantılı risklere duyarlılığın ölçülmesi ile risklerin analiz edilmesi ve potansiyel zararların tahmin edilmesi.
- ç) İklim riski yönetimindeki veriye ilişkin sınırlamalar ile metodolojik sınırlamaların belirlenmesi.
- d) Risk azaltım teknikleri de dâhil olmak üzere bankanın risk yönetimi çerçevesinin yeterliliği hakkında bilgi verilmesi.

39. Senaryo analizi, iklimle bağlantılı finansal riskleri yansıtmalı ve bankanın iş modeli, risk profili ve iş stratejisi ile ilgili fiziksel ve/veya geçiş risklerini içermelidir. Senaryolar, uygun olduğu ölçüde sıcaklık artışı gibi iklimsel değişimlerle veya karbon vergisi gibi ekonomik koşullarla ilgili olası gelişmeleri kapsamalıdır. Banka, seçilen senaryoların ve varsayımların (bilançoya ilişkin varsayımlar gibi) potansiyel faydalarını ve sınırlamalarını dikkate almalıdır.

40. Bankalar, büyüklükleri, iş modelleri ve karmaşıklıkları ile orantılı olarak iklim senaryo analizi yapmak için yeterli kapasite ve uzmanlık oluşturmalıdır. Daha büyük ve daha karmaşık bankaların daha gelişmiş analitik kapasiteye sahip olması beklenir.

41. Senaryo analizi, farklı risk yönetimi hedeflerini dikkate alarak kısa vadeden uzun vadeye kadar çeşitli zaman dilimlerini kullanmalıdır. Örneğin, daha kısa vadeli zaman dilimleri, bir bankanın tipik iş planlama sürecinde riskin belirginleşmesini daha düşük bir belirsizlik seviyesinde analiz etmek için kullanılabilir. Daha yüksek düzeyde belirsizlik taşıyan daha uzun vadeli zaman dilimleri ise mevcut stratejilerin ve iş modellerinin ekonomideki, finansal sistemdeki veya risk dağılımındaki yapısal değişikliklere karşı dayanıklılığını değerlendirmek için kullanılabilir.

42. İklimle bağlantılı risklerin dinamik yapısı dikkate alınarak, iklim senaryo modelleri, çerçeveleri ve sonuçları, iç ve/veya dış uzmanlar tarafından değerlendirilmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlük

43. Bu Rehber 1/7/2025 tarihi itibarıyla yürürlüğe girer.